

Raggarlagen

Något om barn- och ungdomsskyddets problematik

Av bitr. länsläkare Sven-Ove Arvidsson, Stockholm

Genom lag 41 maj 1963 (SFS nr 261), som trädde i kraft den 1 juli d å, erhöll 33 § barnavårdslagen (BvL) följande *tillägg*.

”Föreligger utan att fara som avses i första stycket är för handen, sannolika skäl för ingripande med stöd av 25 § mot någon, som kan antagas vara under aderton år, och kan hans namn eller bostad icke utrönas, må han tills utredning i nämnda hänseende vunnits tagas i förvar av polismyndighet eller i avbidan på dess beslut av polisman. Har polisman sålunda tagit någon i förvar, skall anmälan skyndsamt göras hos polismyndigheten.”

Enl. 33 § BvL i dess ursprungliga lydelse (vars bestämmelser fortfarande gäller oförändrade) äger polismyndighet att under vissa förutsättningar på lämpligt sätt taga underårig (u. å.) i förvar i avbidan på beslut av barnavårdsnämnd (BvN). Förutsättningarna är:

1. att den u. å.:s uppträdande eller levnadssätt innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, *samt*
2. att sannolika skäl föreligger att ingripande med stöd av 25 § är påkallat mot den u. å.

Avsikten med tillägget till 33 § var att ge BvN den hjälp, som polisens iakttagelser erbjuder, när det gäller att få kännedom om ungdomar, som nämnden kan ha anledning att taga befattning med. För att polisens ingripande skall kunna utnyttjas är det nödvändigt, att den unges identitet fastställs.

Såsom förutsättning för polisens ingripande enl det nu införda 3 stycket i 33 § gäller, liksom för ingripande enl 1:a st, att *sannolika skäl* skall föreligga för att åtgärd av BvN med stöd av 25 § skall

vara påkallad mot den unge. Det bör observeras, att medan åldersgränsen för ingripande enl 1:a st är 21 år, 3:e st gäller endast ungdomar som kan antagas vara under 18 år.

Om ovannämnda förutsättningar föreligger betr person, som kan antagas vara under 18 år och kan polisen ej utröna vederbörandes identitet blir 33 §, 3:e st tillämplig. Att identiteten icke kan utrönas kan bero på, antingen att den unge vägrar att lämna uppgifter härom, eller att hans uppgifter kan förmodas vara oriktiga. Då propositionen gällande tillägget till 33 § debatterades i riksdagen, framhöll föedragande statsrådet, att avsikten ej vore, att polisman skulle begära att vederbörande styrkte sin identitet medelst legitimation. Om den unge uppgav namn och adress skulle hans uppgifter godtagas, såvida man ej hade anledning förmoda att de vore oriktiga.

Socialstyrelsens framställning om ändring av barnavårdslagen

Kungl. Maj:ts prop nr 145/1963 beträffande ändring av 33 § BvL byggde på en framställning av socialstyrelsen den 5 okt 1962. I denna framhölls, att polis och Bv-myndigheter i skilda sammanhang påtalat, att sprit- och narkotikamissbruk, sedeslöshet och jämförliga degenererande företeelser syntes vinna allt större utbredning bland ungdom. Det pekades därvid särskilt på en variant, orsakad av denna utveckling, som på flera håll blivit ett såväl ordnings- som ungdomsproblem av betydande omfattning, nämligen de s k raggargängen, framför allt i de större städerna samt orter som av en eller

annan anledning kommit att utöva dragningskraft på denna kategori av ungdom.

Efter en redogörelse för polisens möjligheter att ingripa enl 12 § polisinstruktionen och BvL kommer styrelsen fram till huvudfrågan i sammanhanget, nämligen polisens möjligheter till ingripande i andra fall än då ordningen stördes, t ex för att förhindra unga flickor från att följa med raggare på bilfärder, vid vilka erfarenhetsmässigt ofta förekommer spritförtäring och sedeslöst leverne. Det aktuella problemet ansågs gälla ej blott raggarflickorna utan överhuvud ungdomar, som uppträder i miljöer, som ansågs utgöra grogrund för vanart, t ex ungdomar som nattetid eller sent på kvällarna drev omkring i städerna, särskilt på platser, som erfarenhetsmässigt är tillhåll för mer eller mindre asociala element. Problemet gäller således även flickor, som brukar uppehålla sig i hamnarna för att etablera kontakt med sjömän, samt pojkar, som söker sig till platser, där det är känt att homosexuella sammanträffar.

Socialstyrelsen ansåg det tveksamt om de föreslagna ingripandena skulle begränsas till u. å. i de lägre åldrarna utan föreslog som en lämplig åldersgräns 18 år.

Det av styrelsen föreslagna tillägget till 33 § BvN hade följande lydelse: "Anträffas u. å. som ej fyllt 18 år under förhållanden, vilka måste antagas innebära risk för den u. å.:s hälsa och utveckling eller för brottslig eller annan skadlig verksamhet från hans sida, må han genom polismyndighetens försorg tagas om hand och på lämpligt sätt överantvaras till föräldrarna eller annan fostrare. Anmälan om åtgärd som nu sagts skall göras till BvN."

Målet var att bereda polisen möjlighet att *för stunden avlägsna den unge* från den miljö han sökt sig till.

Kritik av socialstyrelsens lagförslag

I remissyttranden kritiserades detta styrelsens förslag i åtskilliga hänseenden. Sålunda anför polisberedningen, att som en allmän förutsättning för tillämpning av det nya stadgandet borde gälla, att den unge ej endast vid *enstaka* tillfällen anträffas i ungdomsfarlig miljö. Denna åsikt delades av polismästaren i Stockholm. Flera remissorgan avstyrkte

helt förslaget med den motiveringen, att en förtroendefull inställning till myndigheterna från ungdomens sida vore en oundgänglig förutsättning för att BvN:s s. k. uppsökande verksamhet skulle lyckas samt befarade, att ett polisengripande skulle skapa svårigheter härvidlag. Ett flertal av de remissorgan, som avstyrkt förslaget, framhåller att nuvarande situation fordrar åtgärder från myndigheternas sida, men förordar i stället för ökade möjligheter till tvångsengripande en förstärkning av BvN:s resurser, framför allt beträffande den uppsökande verksamheten.

Svenska barnpsykiatriska föreningen poängterade att det vore mycket betydelsefullt, att de u.å. upplevde fasthet och konsekvens, men även oerhört viktigt för deras utveckling till mogna och ansvarskännande människor, att deras personliga integritet och självständighet respekterades och uppmuntrades

Stockholms stads BvN ansåg förslaget strida mot andan i BvL, som hade tillmätt rättssäkerheten avgörande betydelse. Dessutom ansåg nämnden, att de ungdomar det här är fråga om har hemförhållanden av sådan karaktär, att effekten av en hemförsling snarast skulle bli motsatt mot den önskade. Dessutom skulle de kanske redan samma kväll återvända till den farliga miljön.

I prop 145/1963 anför *föredragande statsrådet*, att den av socialstyrelsen föreslagna bestämmelsen skulle i viss mån skapa oklarhet om ansvarsfördelningen mellan BvN och polisen. Förslaget ansågs innebära att åt polismyndigheterna "överlämna en bedömning i rena barnavårdsfrågor". Statsrådet föreslog i stället en bestämmelse av innebörd att, om sannolika skäl förelåge för att BvN borde ingripa med förebyggande åtgärder eller samhällsvård beträffande en person *under 21 år* och hans identitet ej kunde utrönas, denne skulle kunna tagas i förvar till dess erforderliga uppgifter kunnat erhållas.

Propositionen kritiseras

Gunnar Bramstång (Sv. Juristtidning, 1966, nr 2, sid. 132—138) anser, att statsrådets uttalande, att styrelsens förslag i högre grad än det slutliga regeringsförslaget skulle medföra en polismyndighe-

tens bedömning i "rena barnavårdsfrågor" förefaller dunkelt och svårförståeligt. En mera central och samtidigt mera intrikat och grannliga uppgift inom den barnavårdande verksamheten än att ta ställning till frågan om tillämpligheten av 25 § BvL kan väl svårigen tänkas.

Bramstång påpekar i den ovannämnda uppsatsen, att man synes ha skäl att fråga sig om ej utformningen av "raggarlagen" är att betrakta som synnerligen olycklig med tanke på bakomliggande intentioner. Skall vid dess tillämpning den av föredragande statsrådet och lagutskottet förutsatta "varsamheten och omdömesgillheten" — m. a. o. restriktivitet — vinna gehör torde stadgandet närmast bli omöjligt att praktiskt använda. Uppger man åter kravet på omdömesgillhet och varsamhet lämnas med all sannolikhet fältet fritt för övergrepp och godtycke. I själva verket uppger man då även lagstödet.

Från rättssäkerhetssynpunkt betänkligt anser även Bramstång det vara, att inte den omständigheten att den u. å. befinner sig i en för honom farlig situation, blir avgörande för frågan om ett förvarstagandes tillåtlighet. I stället blir avgörande här för den unges — ofta av rena tillfälligheter beroende — möjligheter att prestera godtagbar legitimation, om hans muntliga uppgifter ej vinner tilltro.

I 4 motioner kritiserades det föreslagna tillägget och yrkades avslag å propositionen, såvitt gällde detta tillägg. De faktorer, som framför allt kritiserades var:

1. Det olämpliga i att använda polisarrestorer som förvaringsplatser för u. å. Vidare ansågs som en svaghet att retentionstiden ej maximerats.
2. Den enskilde polismannen ställs inför den synnerligen svåra — ibland omöjliga — uppgiften, att på stående fot bedöma, huruvida sannolika skäl för ingripande kan föreligga. I regel äger polisen varken utbildning eller förmåga att göra sådana bedömningar.
3. Det är för rättskänslan kränkande, att en grupp medborgare, som endast har sin biologiska ålder gemensam, skall när som helst, efter enskild polisbedömning kunna omhändertagas, om de icke kan legitimera sig eller om polisen tror, att de legitimerar sig falskt.

4. Om alla ungdomar till följd av den aktuella paragrafens nya lydelse skaffar sig legitimationskort, måste lagen bli ett slag i luften och helt sakna mening.

5. Socialstyrelsens ursprungliga intentioner — "att för stunden avlägsna unga personer från en olämplig miljö" — hade i prop. bortfallit. Om den u. å. identitet snabbt kan utrönas, torde polisen enl. prop fortfarande ej kunna ingripa för att hjälpa ungdomar ur en farlig miljösituation.

Samtliga motionärer var angelägna att betona det aktuella problemets stora betydelse och självfallet inga delade meningar kunde råda om att de i prop påtalade riskerna och tendenserna borde motverkas. Men därmed var ej sag att de föreslagna åtgärderna vore ändamålsenliga. I motionerna I: 771 och II: 933 gjordes bl a gällande, att det av socialstyrelsen föreslagna tillägget vore mera ändamålsenligt än det som prop innehöll.

I mot II: 932 gjordes gällande, att det i prop framlagda förslaget till åtgärder angripit problemet från "galen ända". Orsakerna till de i prop åsyftade osunda företeelserna ansågs skiftande: trångboddhet, bristen på kollektiva sysselsättningar i fritidslokaler etc, uppväxtmiljö, alkoholism i hemmet, förråande inflytande av smaklösa filmer, serier, sensationspress, m m. Även om det från samhällets sida gjorts och görs betydande insatser på barn- och ungdomsvårdens område, är dessa uppenbarligen ej tillräckliga. Motionärerna föreslog i stället för "att chansa på kraftfullhet och ta itu med hårdhandskarna", att en tillfredsställande utbyggnad av de barn- och ungdomsvårdande organen borde tas upp till prövning.

Lagutskottets slutbehandling av 33 § BvL

Andra lagutskottet fann vid sin behandling av prop 145, att de farhågor vore överdrivna, som från olika håll riktats mot att ett genomförande av statsrådets eller socialstyrelsens förslag skulle kunna innebära fara för rättssäkerheten, och medföra obefogade ingripanden mot oförvitlig ungdom. Utskottet ansåg sig alltså böra tillstyrka det i prop föreslagna tillägget till 33 § BvL, dock med den ändringen, att ingripandet finge göras enbart mot u. å. som kunde antagas ej hava fyllt 18 år.

Lagutskottets reservationer

Men utskottet framhöll dessutom, att behov förelåg av utredning och åtgärder inom det av lagförslaget berörda området. Sammanfattningsvis anförde utskottet, att stadgandet i 33 § BvL torde vara otillräckligt för att komma tillrätta med de aktuella problemen, och att den i socialstyrelsens förslag framförda tanken att *på ett tidigt stadium* från en olämplig miljö kunna avlägsna ungdom, som var på väg att asocialiseras, i och för sig var riktig. Men då måste, för att de avsedda åtgärderna skulle kunna vidtagas, samhället kunna erbjuda ett godtagbart *alternativ* i de fall då den u. å:s hem var olämpligt, vilket f n ej syntes vara möjligt. Enligt utskottets mening borde det vara möjligt att finna nya och effektivare former för ett intimt samarbete mellan BvN och polisen. Givetvis skulle de polisiära organens åtgärder vidtagas under sådana former, att en negativ attityd gentemot samhället ej skulle frammanas från ungdomens sida och därigenom försvåra deras återanpassning.

Reformer ang. barn- och ungdomsskyddet skall utredas

I 1 § BvL anges den offentliga barnavårdens syfte. Liksom inom socialvården i övrigt har man inom barn- och ungdomsvårdens område insett betydelsen av mera generellt förebyggande åtgärder, d v s sådana som syftar till att överhuvud taget förebygga uppkomsten av åtminstone vissa mera allmänt förekommande missförhållanden. För barnavårdsarbetet är det av mycket stor betydelse att samarbete etableras mellan BvN och andra myndigheter, institutioner och föreningar, icke minst gäller detta kontakten med polis- och åklagarmyndigheterna på orten.

Hösten 1963 fick polisberedningen Kungl Maj:ts uppdrag att efter samråd med socialstyrelsen utarbeta formerna för samarbetet mellan BvN och polisen. Genom kungl brev den 18 november 1963 uppdrogs åt "1961 års utredning om effektivare vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever" att inkomma med förslag till beredande av ökade möjligheter att bistå unga personer, som löper fara att utvecklas i asocial riktning. Utredningens första åtgärd blev, att, i avsikt att erhålla en uppfattning om

BvN:s och polismyndigheternas erfarenheter av de problem, som var förknippade med tillämpandet av 33 § BvL, hänvända sig till dessa myndigheter i vissa större städer (över 50.000 inv den 1/1 1964).

Sålunda har från polisen begärts uppgifter om bl a under 1964 gjorda anteckningar enligt ovan nämnda paragraf samt antalet omhändertagande för identifiering. Vidare har från BvN begärts uppgifter om de åtgärder, som polisens anmälan föranlett och allmänna synpunkter efterhört om tillämpningen av 33 § BvL.

Hur raggarlagen hittills fungerat

Polismyndigheterna i Västerås, Örebro, Linköping, Borås och Jönköping har i intet fall under 1964 tillämpat 33 § BvL. Orsakerna här till har varit något varierande. Polisen i Örebro, Västerås och Linköping framhåller, att det intima samarbetet mellan BvN och polis, som regelbundet förekommer i form av gemensam patrullering, m m givit så god personkännedom om de aktuella ungdomarna och en så tidig information till BvN att något ingripande från polisens sida ej fordrats.

Vad beträffar identifieringen med stöd av 33 § 3 st BvL uppges från Stockholm och Göteborg, att det ej föreligger någon svårighet för polismannen på fältet att verkställa sådana, bl a beroende på de detaljerade tillämpningsanvisningar, som utfärdas av polismyndigheterna i storstäderna. Förhållandena torde vara i stort sett likartade i Malmö och Norrköping.

BvN i Stockholm och Göteborg uppgav ett mycket gott samarbete BvN—polis och att resp städer ställt goda resurser, såväl ekonomiska som andra till deras förfogande. Från Göteborg meddelas dessutom att kuratorerna vid BvN:s avd för uppsökande och förebyggande verksamhet, tar kontakt med ungdom, som påträffas i olämpliga miljöer, vare sig sannolika skäl till omhändertagande enl 33 §, 3 st BvL föreligger eller ej.

I Uppsala har raggarpargrafen knappast kommit att fungera så som lagstiftarna hade tänkt sig. Här har polisen själv tagit kontakt med föräldrarna och i de flesta fall har sedan ungdomarna forslats hem av polisen. "Ungdomarna själva accepte-

rar detta, och föräldrarna är i allmänhet mycket tacksamma”.

Hälsingborgs BvN meddelar att antalet ingripande med stöd av ”3:e st” är okänt, eftersom anmälan från polisen saknar uppgifter därom, men det finns anledning anta, att flertalet ingripanden skett med stöd av polisinstruktionen. Sex av de tillfrågade städerna menade att en hemtransport genom polisens försorg vore önskvärd, även mot den u. å:s vilja, för att få till stånd bättre förebyggande åtgärder. Polisen i Stockholm har framhållit det angelägna i att polisen ges möjligheter att ingripa redan i ett skede, då det kan bedömas, att den u. å. är i fara att komma in i en asocial livsföring, och att man även *mot den u. å:s vilja skulle ha möjlighet att direkt avlägsna honom från den farliga miljön*, och BvN:s beslut icke utan våda kan avvaktas.

I flertalet av de tillfrågade städerna har det *totala förvarstagandet* enl 33 §, 3 st BvL under 1964 varit litet. Endast i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Hälsingborg och Eskilstuna har polismyndigheterna för identifiering omhändertagit mellan 30 och 100 ungdomar. Malmö, Uppsala och Solna har redovisat 8—15 förvarstaganden, övriga städer inga.

Som ovan framgått har BvN på olika vägar kommit i kontakt med ungdom i riskzonen, genom egna eller tillsammans med polisen företagna aktioner på fältet eller genom polisingripande enl 33 § BvL eller polisinstruktionen.

Stockholm, Göteborg och Eskilstuna, som redovisat de största antalen förvarstaganden, synes ha tillfredsställande placeringsmöjligheter för ungdomen. För övriga städer torde antalet förvarstagande ej vara tillräckligt stort för att utgöra underlag till inrättande av speciella upptagningshem för dessa ungdomar. På många orter torde dock finnas möjligheter till, att i likhet med Solna och Västerås, lösa placeringsfrågan genom familjeinackordering.

Ändrad lagstiftning nödvändig

Man kan ej förneka, att den slutliga utformningen av ”raggarparagrafen” kom att i väsentlig grad avvika från socialstyrelsens ursprungliga intentioner, sådana de kom till uttryck i dess förslag av den 5

okt 1962. Det finns faktorer som både talar för och mot den slutliga paragrafen.

Polisens primäruppgift, den att upprätthålla ordning och förebygga brott regleras av särskilda författningar, bl a polisinstruktionen. Det kan synas ur flera synpunkter olämpligt, att polisen bereds tillfälle göra ingripande mot vilseförd ungdom med stöd av dessa. När det gäller ungdom på glid är det ej i första hand en fråga om allmän ordning och säkerhet utan om social hjälpverksamhet, som utgör ett naturligt utflöde av den barnavårdande verksamheten i övrigt.

Men man skulle även kunna säga, att det avsedda ingripandet torde vara av övervägande polisiär natur, eftersom flertalet av de ungdomar som kan bli föremål för ingripande, *endast* torde vara presumtiva barnavårdsfall. Det ursprungliga syftet i socialstyrelsens förslag borde då exempelvis nås genom en tilläggsparagraf i polisinstruktionen.

Slutligen skulle man också kunna resonera så, att ett polisiärt ingripande mot en viss kategori medborgare, som varken gjort sig skyldiga till brott eller utgjort omedelbar fara för ordning och säkerhet, synes föga lämpat, samt ägnat att inge betänkligheter ur fr a rättsäkerhetssynpunkt. F ö synes det inkonsekvent att tillåta polisingripande mot ungdomar, som förutsätts utsatta för frestelser i en olämplig miljö, medan de mer eller mindre asociala individer, som utsätter dem för dessa frestelser, tillåts gå fria. I en av de följdmotioner, tidigare nämnd, som tillkom i anslutning till prop nr 145/1963 gjordes gällande, att det i prop framlagda förslaget angripit problemet ”från galen ända”, och det föreslogs, att det i stället skulle ordnas ett effektivare stöd åt ungdomsorganisationerna samt en utbyggnad av de barn- och ungdomsvårdande organens resurser, fr a när det gällde, att ägna sig åt s k problemungdomarna.

Det kan väl inte förnekas, att det i alltför hög grad saknas tillräckliga resurser, både vad gäller t ex den barnpsykiatriska och socialmedicinska forskningen och de barnavårdande organens arbete på fältet.

Den ovedersägliga kris vi nu upplever, beror med all sannolikhet till en mycket stor del bl a på den snabba utvecklingen av vårt ständigt föränderliga

samhälle, som kräver mer och mer av den som skall växa in i det. De barnavårdande organens förebyggande arbete borde till en icke ringa del bestå i att hjälpa föräldrarna med att få barnen att växa in i detta samhälle utan alltför många svårigheter. Ju högre utvecklat samhälle, desto omognare blir individerna i sitt förhållande till samhället och desto längre tid tar mognadsprocessen.

Ungdom på glid

I 15-års åldern inräder en extrem anhopning av kriminella handlingar jämfört med den vuxna kriminaliteten. Men detta förhållande kan närmast betraktas som "fysiologiskt", eftersom individen då nått kroppsliga och i viss mån andliga resurser till vuxen verksamhet men ännu uppnått en endast ofullständig förmåga att anpassa sig till de vuxnas levnadsformer.

Undersökningar har genomförts, som pekar på att en tidigt debuterande kriminalitet är positivt korrelerad till socialpsykiatriska sjukdomssymtom (John Ingvar Ek). Oftast kommer de ungdomar det här är fråga om från en sämre social miljö och har relativt sämre framgång och förmåga till anpassning till skolan än jämnåriga grupper. Av största vikt är därför, att ett tidigt ingripande kommer till stånd från samhällets sida i förebyggande syfte, helst en bra bit under 15-årsstrecket. När barnavårdande organen på goda grunder kan misstänka ett barn vara predestinerat för en asocialisering av större eller mindre omfattning, bör en kontakt etableras med föräldrarna så tidigt som möjligt, redan i eller under 10-årsåldern. Vad jag närmast har i tankarna är familjer, som i större eller mindre grad uppvisat socialpsykiatriska symtom, familjer med uttalade misshälligheter, med en eller båda föräldrarna hemfallna åt alkoholism, narkomani, prostitution, arbetsskygghet o likn. Att uppgiften inte är lätt är jag väl medveten om, men anser dock att allvarliga försök skall göras att i första hand animera föräldrarna, ev skolorna, till ett samarbete med syfte att förhindra barnets asocialisering.

Det är ett självklart krav i välfärdssamhället att hjälpa och stödja de sjuka, svaga och "avvikande".

Narkotikamissbruket i Sverige har bland ungdomen haft en explosionsartad utbredning det se-

naste decenniet. Hösten 1954 förekom i pressen reportage om ett utbrett narkotikamissbruk bland ungdomen i Stockholm, varför Stockholms stads BvN i nov 1954 beslutade om en undersökning. John Takman gjorde på dess uppdrag en brett upplagd undersökning avseende ungdomar under 21 år, under de 3 åren 1955—57. Dels utsändes cirkulär med förfrågningar till samtliga överläkare på de kliniker och polikliniker, som kunde tänkas vara aktuella, dels gjorde Takman egna undersökningar på ca 1.000 ungdomar. Resultatet av hela undersökningen blev, att narkomani *säkert* kunde konstateras i 3 fall och i ytterligare 2 fall förelåg *sannolik* narkomani och slutligen fanns mindre än ett dussin fall, de flesta endast för kort tid, som klassificerades som läkemedelsberoende (habituation). Hur bilden ter sig i dag är väl alltför känt för att närmare behöva kommenteras.

Utbredningen av alkoholmissbruk torde i stort sett ha gått parallellt med narkotikamissbruk.

Beträffande de veneriska sjukdomarna har dessa för hela befolkningen visat en successiv stegring de senaste decennierna. Medan antalet sjuka per 1000 av folkmängden 1950 uppgick till 1,5 var motsvarande siffra 1964 3,0. Beträffande antalet fall i gonorré *per 100.000* i åldersgruppen 10—14 år var detta år 1950 = 5,9 och 1964 = 86,6 (varav 81,6 flickor). Motsvarande siffror i åldersgruppen 15—19 år var 1950 = 779,5 och 1964 = 2.628,8 (varav 1.523,8 pojkar).

Beträffande lagstiftningen inom det här avhandlade området synes betydande bekymmer föreligga. Men när det gäller ett problem som detta, visserligen än så länge kvantitativt ej så betydande, men kvalitativt av så mycket större vikt för fr a de enskilda individerna, men även i hög grad för hela samhället, måste de ängsliga betänkligheter för att rättssäkerheten i en del fall skulle råka i kläm, klart stå tillbaka för de rättmätiga krav, som fordrar en effektiv och klar lagstiftning i stället för vår nuvarande "raggarparagraf", som närmast är ett slag i luften.

Sammanfattning. Snabba reformer inom barn- och ungdomsskyddet nödvändiga

Sammanfattningsvis vill jag ange de punkter, som

jag i nuvarande läge tror vara de mest angelägna att ägna översyn och reformer inom barn- och ungdomsskyddets område:

1. Ökade resurser för
 - a. den barnpsykiatriska och socialmedicinska forskningen. Bl a bör den *totala familjebehandling*en, som Gustav Jonsson och medhjälpare söker sig fram till på Skå, på alla sätt understödjas och ägnas tillbörligt intresse samt ges, om möjligt, optimala resurser,
 - b. forskningen ang den sociala förändringsprocessen och dess konsekvenser,
 - c. de barnavårdande organens arbete ute på fältet.
2. Lagstiftningsreform, som ger polisen verkliga möjligheter, att för stunden avlägsna den u. å. från en uppenbart farlig miljö. Raggparagrafen fyller dock fortfarande sin funktion som hjälp för identifikation i de mindre allvarliga fallen.
3. Upptagningshem — åtminstone i de större städerna — till BvN:s disposition för asociala eller misstänkt asociala ungdomars förvarstagan. På mindre orter bör man undersöka möjligheterna till familjeinackordering i sådana fall.
4. Ytterligare förstärkt och utökat samarbete BvN — polis.
5. Det förebyggande arbetet inom barn- och ungdomsskyddets område bör ges betydligt ökade resurser, ekonomiskt och personellt, fr a i följande hänseende:
 - a. den uppsökande verksamheten bör intensifieras och en intim kontakt bör finnas med bl a barnavårdscentraler. Inom de sistnämnda institutionerna är det fr a de barn som bäst behöver komma under läkarkontroll, som uteblir, medan "fina" välsköta barn till socialt välanpassade föräldrar oftast utan någon svårighet fås att ställa upp.
 - b. en *systematisk analys* av t ex "problemfamiljerna" vore av största betydelse. Här är det specialisternas — fr a barnpsykiaternas — uppgift att försöka påverka institutioner och samhällsorgan till en utveckling i mentalhygieniskt positiv riktning.
 - c. en *kontinuerlig* föräldrautbildning uppställs

som mål. Denna bör inledas på mödra- och barnavårdscentralerna (även pappan bör vara med). Den bör sedan fortsätta under barnets skolgång å lågstadiet, mellanstadiet, resp högstadiet. Den utbildning det här är fråga om bör lämpligen få formen av kurser, som kan organiseras på olika sätt. Säkertligen bör skolornas föräldraföreningar och folkbildningsförbunden kunna intresseras för dessa kurser, som t ex kan ha form av gruppundervisning, diskussionsaftnar eller liknande.

- d. i högre grad än tidigare bör massmedia träda till och förmedla råd, upplysningar och ev kurser, som riktar sig fr a till föräldrar och skolor.

LITTERATUR:

SOU 1960: 16, Rättssäkerheten vid administrativa frihetsberövanden

Andra lagutskottets utlåtande nr 58/1963

Motioner i andra kammaren 1963: 916, 931, 932, 933
Riksdagens protokoll 1963, prop 145

SFS 1960: 97, Barnavårdslagen

Barnavård och ungdomsskydd, 38: 3, s. 119 ff. (1963)

Landskommunernas Tidskrift, 1963: 2, s. 91—100

Bramstång, Gunnar: Sv. Juristtidning, 1966: nr 2, s. 132—138

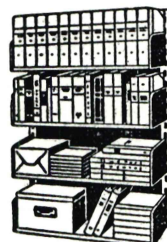
Ek, John Ingvar: Socialmedicinsk tidskrift, 1962: s. 382—385

Romander—Grönlund: Barnavårdslagen

Takman, John: Soc. meddelanden 1958: nr 1, s. 25—32

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparrings

Försäljningsavd.:

KARLAV. 89 - STOCKHOLM Ö

Tel. 67 36 50, 67 76 75, 67 76 81